Dosarul: nr. 2r-799/25 Judecător: Svetlana Cușnir
2-24048167-02-2r-16042025

D E C I Z I E

19 iunie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru și Constantin Roșca

examinând fără participarea părților recursul declarat de Bejan Serghei, reprezentat de avocatul Șova Ion, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bejan Serghei către Ministerul Justiției al RM, Administrația Națională a Penitenciarelor și Penitenciarul nr. 17 din ***** cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană și încasarea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 martie 2025, prin care procesul a fost încetat,

c o n s t a t ă:

La data de 02 mai 2024, Bejan Serghei s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor și Penitenciarul nr. 17 din ***** cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană și încasarea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 02.08.2024 cauza a fost strămutată pentru examinare în Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 13.08.2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cauza s-a acceptat pe rolul instanței de judecată și s-a fixat ședință de judecată pentru data de 17.03.2025.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Bejan Serghei, avocatul Șova Ion, împuternicit în baza mandatului avocațional Seria MA nr. 1897276 din 17.01.2024, deși a fost citat legal, nu s-a prezentat, despre motivul neprezentării instanței de judecată nu a comunicat și nici nu a solicitat amânarea ședinței de judecată.

La fel, în ședința de judecată, reprezentanții pârâților Ministerul Justiției și Penitenciarul nr. 17 din *****, citați legal, nu s-au prezentat despre motivul neprezentării instanței de judecată nu au comunicat, și nici nu au solicitat amânarea ședinței de judecată.

În ședința de judecată, reprezentantul pârâtului Administrația Națională a Penitenciarelor, prin procură Tacu Mihai, fiind prezent în ședința de judecată, a solicitat încetarea procesului în temeiul art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, menționând că

prezenta cerere de chemare în judecată nu urmează a fi judecată în procedură civilă, or, ține de competența judecătorului de instrucție.

Prin încheierea din 17 martie 2025 a Judecătoriei Chişinău (sediul Centru), procesul a fost încetat conform art. 265 lit. a) CPC, pe motiv că cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, la data de 01 aprilie 2025, Bejan Serghei a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 martie 2025, solicitând casarea acesteia, cu trimiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului declarat recurentul a invocat că încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 martie 2025 este neîntemeiată, lipsită de suport normativ şi faptic, emisă cu încălcarea normelor legale urmând să fie casată în totalitate.

Studiind recursul declarat şi materialele pricinii, Colegiul consideră recursul ca fiind neîntemeiat şi pasibil de a fi respins din următoarele considerente.

În conformitate cu art.427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul şi să mențină încheierea.

În conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art.10 alin.(1) Cod civil persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Potrivit alin.(2) neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Conform art.11 alin.(1) Cod civil buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Dispozițiile art.12 Cod civil caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

În temeiul art.13 alin.(1) Cod civil niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

Prevederile alin.(2) indică că în cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

Alin.(3) indică statuează că dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Dispozițiile art.14 alin.(1) Cod civil indică că nici o persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la

care a participat. Alin.(2) stabilește că nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

În temeiul art.15 alin.(1) Cod civil apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Conform art.16 alin.(1) Cod civil apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial;

h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică; k) alte căi prevăzute de lege.

În temeiul alin.(2) al aceluiași articol metodele de apărare prevăzute la alin.(1) pot fi invocate dacă sânt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Conform dispozițiilor art.393 alin.(1) CPC, hotărârea primei instanța este casată de instanța de apel care dispune prin decizie încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol, dacă există temeiurile consemnate la art. 265 şi 267.

Colegiul Civilă conchide, că cerințele formulate de către reclamant nu constituie obiectul unui litigiu civil şi, respectiv, nu urmează a fi examinat în procedură civilă, pornind de la următoarele.

Prin prisma art. 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cât și ținând cont de jurisprudența Curții Europene în toate cauzele în care se invocă încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale protejate de Convenție, statul are obligația pozitivă de a crea condiții care să prevină toate formele de tortură, tratamente inumane şi degradante.

Statul are obligația de a asigura oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa drepturile şi libertățile definite în Convenție. Respectiv, statul se face responsabil și urmează a fi parte în cauzele în care se invocă o atare încălcare și se cer compensații morale. În speță însă, acțiunea este înaintată către Ministerul Justiției.

La caz, acțiunea este înaintată potrivit condițiilor legale la art.473[1] Cod de procedură penală (introdus prin Legea nr.163 din 20.07.2017, în vigoare din 20.12.2017), și anume, împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detențiune pe viață), condamnatul, precum şi alte persoane ale căror drepturi şi interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot declara plângere judecătorului de instrucție din instanța în a cărei rază teritorială se află organul respectiv. Soluționarea plângerii împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate are loc conform prevederilor art.471.

Încheierea privind soluționarea plângerii poate fi atacată în conformitate cu prevederile art.472.

Astfel, din raționamentul logico-juridic al normei legale enunțate supra se desprinde concluzia certă că, toate plângerile depuse împotriva actelor/acțiunilor/inacțiunilor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate se examinează de judecătorul de instrucție. O claritate în acest sens a fost făcută de legiuitor și prin Legea nr.272 din 29.11.2018 (în vigoare din 01.01.2019), prin care au fost introduse în Codul de procedură penală art. 473^3 și art.4734, care prevăd că plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului și ale prevenitului se examinează de judecătorul de instrucție.

Din probatoriu administrat se atestă, că reclamantul Bejan Serghei s-a adresat cu cerere de calemare în judecată către Ministerul Justiției al RM, Administrația Națională a Penitenciarelor și Penitenciarul nr. 17 din ***** cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană și încasarea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

Raportând la caz normele legale sus-menționate și din circumstanțele stabilite, Completul notează că aspectele privind condițiile de detenție se examinează de către judecătorul de instrucție în condițiile art. 473^2- 473^4 CPP și nu constituie obiectul unor litigii civile de drept comun sau de altă natură și nu pot fi contestate în instanța de judecată prin intentarea acțiunii în procedură civilă.

Colegiul a stabilit că la data de 02 mai 2024, Bejan Serghei s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor și Penitenciarul nr. 17 din ***** cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană și încasarea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Bejan Serghei, avocatul Șova Ion, împuternicit în baza mandatului avocațional Seria MA nr. 1897276 din 17.01.2024, deși a fost citat legal, nu s-a prezentat, despre motivul neprezentării instanței de judecată nu a comunicat și nici nu a solicitat amânarea ședinței de judecată.

La fel, în ședința de judecată, reprezentanții pârâților Ministerul Justiției și Penitenciarul nr. 17 din *****, citați legal, nu s-au prezentat despre motivul neprezentării instanței de judecată nu au comunicat, și nici nu au solicitat amânarea ședinței de judecată.

În ședința de judecată, reprezentantul pârâtului Administrația Națională a Penitenciarelor, prin procură Tacu Mihai, fiind prezent în ședința de judecată, a solicitat încetarea procesului în temeiul art. 265 lit. a) din Codul de procedură civilă, menționând că prezenta cerere de chemare în judecată nu urmează a fi judecată în procedură civilă, or, ține de competența judecătorului de instrucție.

Prin încheierea din 17 martie 2025 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru procesul a fost încetat în temeiul art. 265 lit. a) CPC.

Pentru a decide astfel prima instanță a conchis că acțiunile organului care este responsabil de punerea în executare a hotărârii judecătorești de condamnare privativă de libertate nu constituie obiectul unor litigii civile de drept comun sau de altă natură și nu pot fi contestate în instanța de judecată prin intentarea acțiunii în procedură civilă.

După cum a fost constatat la examinarea cauzei, reclamantul Bejan Serghei își ispășește pedeapsa în Penitenciarul nr. 17 din or. ***** și solicită constatarea încălcării drepturilor

prevăzute de art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană și încasarea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare. Astfel, a invocat că, la 19.11.2018 s-a adresat Comisiei Penitenciarului nr. 17 din ***** cu o cerere privind înaintarea unui demers instanței de judecată, în vederea liberării sale condiționate de pedeapsă înainte de termen. Potrivit extrasului procesului-verbal nr. 11 din 28.11.2018 al Comisiei Penitenciarului nr. 17 din *****, cererea reclamantului a fost respinsă din considerentul că nu a executat minim 30 de ani de închisoare. Ulterior, reclamantul s-a adresat instanței de judecată cu o cerere prin care a solicitat liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 18.04.2019, cererea reclamantului a fost respinsă ca neîntemeiată.

Încheierea din 18.04.2019 a fost menținută prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 06.06.2019.

La 19.01.2023, Penitenciarul nr. 17 din ***** s-a adresat Judecătoriei Orhei, sediul ***** cu un demers privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen a reclamantului Bejan Serghei.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 18.05.2023, demersul Penitenciarului nr. 17 din ***** a fost respins.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14.11.2023 a fost admis recursul comun al avocatului Șova Ion, în interesele condamnatului Bejan Serghei, și al condamnatului Bejan Serghei și recursul suplimentar al avocatului Șova Ion, în interesele condamnatului Bejan Serghei, a fost casată încheierea Judecătoriei Orhei, sediul ***** din 18 mai 2023, prin care s-a respins ca neîntemeiat demersul Penitenciarului nr. 17 din *****, privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen a condamnatului la pedeapsa detenției pe viață Bejan Serghei, potrivit art. 91 din Codul penal și remisă cauza la rejudecare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătoria Orhei, sediul ***** din 14.03.2024, demersul Penitenciarului nr. 17 din ***** privind liberarea condiționată de pedeapsă a reclamantului a fost respins. Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs, se află în proces de examinare.

Reclamantul Bejan Serghei a susținut că, a fost evaluat ca fiind un condamnat ce reprezintă un risc redus de recidivă, este caracterizat pozitiv, este deținut în regim înlesnit de detenție, a executat termenul minim de pedeapsă pentru a putea solicita revizuirea pedepsei detențiunii pe viață.

În pofida acestor aspecte, pe cât de evidente, tot pe atât de relevante în speță, Bejan Serghei, nu poate beneficia de efectele instituției liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen fiindcă pedeapsa reclamantului este reductibilă numai de jure, nu și de facto.

Autoritățile competente, în cazul reclamantului, ignoră cu desăvârșire principiul preeminenței dreptului, art. 3 CEDO, jurisprudența CtEDO, cu privire la pedeapsa detențiunii pe viață, Recomandarea (2003) 22 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la liberarea condiționată. Reclamantul Bejan Serghei, în cazul în care pedeapsa sa era conformă art. 3 CEDO, trebuia eliberat după data de 16.03.2020, iar în cazul refuzului da a-l elibera condiționat de pedeapsă, Bejan Serghei, trebuia să fie informat despre condițiile necesare pentru a le întruni în vederea eliberării condiționate, fapt ce nu a avut loc.

A indicat că, reclamantul se află într-o stare continuă de incertitudine, pe de o parte, judecătorii de instrucție constată că reclamantul întrunește efectiv condițiile pentru a fi

eliberat condiționat de pedeapsă, pe de altă parte, reclamantul este obligat să execute în continuare pedeapsa din considerentul nerestabilirii echității sociale.

Raportând normele legale enunțate la circumstanțele speței examinate, Colegiul judiciar conchide că prima instanță întemeiat a dispus încetarea procesului, or, cerințele invocate de către Bejan Serghei, sunt supuse verificării în cadrul procedurilor de control, reținute prin actele judecătorești de dispoziție ale judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei Orhei, sediul *****.

Iar, potrivit art. 265 lit. a) din CPC, instanța judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care: cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă

Prin urmare, Colegiul reiterează ca fiind legală şi întemeiată concluzia instanței de fond, temei pentru care respinge recursul declarat și menține încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 martie 2025, prin care procesul a fost încetat.

În acest context, Colegiul Civil reține că respectarea principiului preeminenței dreptului constituie una din exigențele unui proces echitabil în sensul art.6 par.(1) din Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale (Roşca c. Moldovei, nr.6267/02 din 22.03.2005, par.24, f.d.28).

Inserat în preambulul Convenției Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în același timp atât un important impuls la adoptarea Convenției (Golder c. Regatului Unit al Marei Britanii, nr.4451/70 din 21.02.1975, par.34, f.d.30), cât şi parte integrantă a Convenției în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenției de la Viena, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.12 CPC.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, (hotărârea Curţii Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție şi Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens.

Reținând obligația instanței de a asigura preeminența dreptului în sensul definit de Constituție şi practica internațională, Colegiul constată că legislația națională instituie posibilitatea de a refuză în primirea cererii de chemare în judecată doar în cazul expres prevăzut în textul normei citate şi, respectiv, nu este în drept de a aplica această sancțiune procedurală în cazul neîntrunirii cumulative a tuturor temeiurilor stabilite de Legea procedurală.

Colegiul reiterează că potrivit principiului preeminenței dreptului, condiție sine qua non a unui proces echitabil în sensul art.6 al Convenție, pricinile civile se soluționează în temeiul Legii, potrivit regulilor stabilite la art.12 CPC. Or, admiterea de către instanță a altor principii de soluționare a pricinilor civile decât cele stabilite de Lege este contrară exigențelor de echitate a procesului, având drept consecință încălcarea drepturilor participanților la proces, art.art.9, 20, 22, 26 CPC.

Din motivele sus-menționate, instanța de recurs conchide că argumentele recurentei sunt combătute integral prin concluziile expuse mai sus, motiv pentru care Colegiul ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat și a menține încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 martie 2025.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Bejan Serghei, reprezentat de avocatul Șova Ion.

Se menține încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 martie 2025, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bejan Serghei către Ministerul Justiției al RM, Administrația Națională a Penitenciarelor și Penitenciarul nr. 17 din ***** cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art.art.3, 5, 8 din Convenția Europeană și încasarea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca